

IX Seminari d'Estudis sobre el Baix Camp

Agricultura: una situació d'impàs

Ja fa uns quants anys que el CERAP tingué la iniciativa de crear el **Seminari d'Estudis sobre el Baix Camp** pensat com un espai plural i obert a tothom on, periòdicament, s'apleguessin tècnics, estudiosos, pagesos i gent interessada en el sector agrari, amb la sana intenció de propiciar una reflexió en veu alta a l'entorn de l'activitat econòmica i social agro-pecuària del Baix Camp i donar-ne a conèixer i difondre avenços, experiències i coneixements.

Les 8 edicions precedents del **Seminari** s'han celebrat, ininterrompudament, des de l'any 1982 al 1988 i a l'any 1990. Després d'un any d'inactivitat, enguany se n'ha reprès el fil confiant que sigui l'inici d'una nova i llarga etapa en què torni a ser una activitat anual. En aquesta edició s'ha produït una novetat que cal destacar, com és l'organització conjunta entre el CERAP i l'Associació Agrotècnica Baix Camp.

El tema d'aquesta edició "**Agricultura: una situació d'impàs**" respon a la hipòtesi que, a causa d'una manca d'alternatives clares i viables, la pagesia, que no vol re-

nunciar a poder viure dignament del seu ofici, viu el moment actual de la greu i persistent crisi de l'agricultura com una situació d'impàs en què, si no canvien les condicions actuals, això serà cada vegada més difícil. El desllorigador d'aquesta situació, en gran mesura, es troba en la política agrària de la CEE. Per aquest motiu, el **IX Seminari d'Estudis sobre el Baix Camp** ha volgut oferir la possibilitat de reflexionar sobre aquest tema. També s'hi ha tractat, des d'una vessant pràctica, del cultiu de la tomaquera, el qual, en els darrers anys, ha adquirit una importància considerable en l'activitat agrària del Baix Camp. Com a cloenda, el **seminari** ha plantejat, a través d'una taula rodona, d'analitzar la situació actual i l'horitzó de la pagesia riudomenca.

La política agrària de la CEE

Tal com preveia el programa del

seminari, el dia 18 de novembre, a 2/4 de 9 del vespre, a la sala d'actes de la Casa de Cultura "Antoni Gaudí", tingué lloc la presentació de la primera ponència sota el títol de "**La política agrària de la CEE**", a càrrec de **Joan Fèlix Casas i Bosch**, cap de secció de programes dels Serveis Territorials a Tarragona del DARP.

— **El Tractat de Maastricht**. Els seus objectius són la unitat econòmica i monetària europea. Pel que fa al Pla de Convergència de l'Estat espanyol -del qual és absent l'agricultura-, aquest se centra en la lluita contra la inflació i la restricció de la despesa pública. Un dels motius de preocupació és la manca de compromisos financers a favor de la reforma estructural del camp, ja que és difícil que els beneficis que comporti la lluita contra la inflació puguin compensar els efectes negatius sobre la renda, l'ocupació i la inversió que comportarà l'obertura, cap a l'exterior, dels mercats agraris. Les ajudes al món rural i a l'agricultura -infraestructures, incentius, etc.-, molt probablement, se centraran en les anomenades "zones d'objectiu 1", de les quals Catalunya no en té cap, ja que, segons estableix la CEE, són les més pobres de cada país.

— **Política agrària de la CEE**. Històricament, la PAC (Política Agrària Comuna) ha assolit un ampli ventall de productes agraris a preus raonables. Actualment, el ritme d'increment de la producció és superior a la capacitat d'absorció del mercat i això comporta una acumulació d'existències. Per altra banda, el manteniment de la renda del sector, com que es basa en la garantia dels preus, ha provocat una concentració de les ajudes en les explotacions més grans i més extensives. Així, el poder adquisitiu dels agricultors ha millorat molt poc,

Joan Fèlix Casas (al centre) durant la seva intervenció. L'acompanyen Pere Roig, secretari de l'Associació Agrotècnica del Baix Camp i Josep M. Riu, vicepresident del CERAP (Foto: Anxiu "LF").

malgrat que la població activa agrària de la CEE, entre els anys 75-76, ha disminuït un 35%. Més de la meitat dels pagesos europeus tenen 55 anys o més. Entre els diversos estats membres existeixen diferències molt significatives pel que fa a nivells de renda, dimensions i mitjans de les explotacions agràries. Abans d'arribar al Tractat de Maastricht, la CEE havia fet un estudi en què s'establiria la conveniència de reduir, progressivament, la producció i de tenir en compte el problema de la renda del petit agricultor, ja que, de la majoria d'ajuts -via garantia de preus- només li n'arribaven les sobres.

— **Els estabilitzadors.** L'establiment dels anomenats estabilitzadors fou un intent de frenar l'increment de la producció a base de fer baixar els preus, però no ha estat una reforma en profunditat ja que no ha tractat els problemes de fons. Les ajudes aportades pel **FEOGA** continuen sent proporcionals a la quantitat produïda; és a dir, es continua incentivant l'increment constant de la producció i la intensificació de les finques quan, la CEE, el que vol és l'extensificació i baixar la producció.

— **La reforma de la PAC.** El document de la reforma de la PAC del 21 de maig de 1992 consta de dues parts. La primera tracta de la protecció de les actuals OCM (Organitzacions Comunes de Mercat) afectades i de la situació de després de la reforma (recordem que el sector avellaner no té OCM). La segona parla de les "mesures d'acompanyament". Aquestes mesures són tres: agroambientals, reforestació i jubilació anticipada i, de moment, només existeixen sobre el paper ja que, pel que fa a pressupostos, no hi ha diners. La nova PAC, en realitat, comporta una retallada de preus i l'impuls d'una agricultura més competitiva. A més, és una via per intentar solucionar les negociacions del GATT (Acord General sobre Arancels i Comerç). En aquest sentit, els seus objectius són: contenció, a mig termini, de la despesa agrícola, reducció dels excedents, i redistribució dels ajuts entre els països rics i els països pobres de la Comunitat.

Aquesta reforma és menys restrictiva del que inicialment es preveia a causa de l'oposició de diversos estats. És important el fet que introdueix el principi de protecció per

mitjà de rendes, ja que, fins ara, la protecció, com ja s'ha dit, era per mitjà de preus. Una altra cosa és veure fins a quin punt les arquitectures comunitàries podran suportar els costos d'aquesta reforma i si s'estabilitzarà, o no, el mercat paral·lelament al control de l'oferta, cosa que molta gent posa en dubte.

Aquesta reforma de la PAC no afecta tots els conreus, només els cereals, les oleaginoses, les proteïnoses, el tabac, la carn de vaca, l'oví i la llet. La resta de conreus continuaran tenint les mateixes OCM que tenien fins ara.

L'agricultura catalana en el marc de la CEE

El coordinador nacional de la Unió de Pagesos, **Josep Riera** (o **Pep Riera**, com se'l coneix popularment), presentà, el dia 20, la segona ponència sota el títol de "**L'agricultura catalana en el marc de la CEE**". L'expectativa que va despertar la seva participació en el seminari es veié traduïda en una gran assistència de públic -i de participació en el col·loqui posterior-, majoritàriament pagesos, que va omplir de gom a gom la sala d'actes de la Casa de Cultura.

L'agricultura catalana dins del marc de la CEE és condicionada per una sèrie de factors diversos. Aquest factors són -segons el coordinador nacional de la Unió de Pagesos, **Pep Riera**- els següents:

— **Agricultures i resultats dife-**

rents. L'aplicació de la PAC (Política Agrària Comuna) a països amb agricultures diferents, implica resultats diferents. Així, a mesura que la comunitat s'amplia, augmenten el nombre d'estats membres amb una agricultura de clima mediterrani i continental. El tipus d'agricultura que es dona en aquest països és menys productiva i té uns costos més elevats que la que es practica en els estats membres del nord, de clima atlàntic. Per exemple, en aquests països la producció de cereals per hectàrea ronda les 8-9 tones, mentre que a les comarques cerealistes catalanes se situa al voltant de les 2 tones.

— **El cofinançament de la PAC.** El cost econòmic d'aquesta política és aportat per la Comunitat i per l'estat membre. Tanmateix, per una banda s'ha produït una reducció dels pressupostos comunitaris a causa de la crisi estructural que està patint l'economia mundial i a factors polítics, com pot ser la reunificació alemanya, i, per l'altra, es perden ajuts comunitaris perquè l'Estat espanyol no aporta la seva quota.

— **El cost econòmic que suposa eliminar els excedents agrícoles.**

— Els acords del GAT, forçats pels Estats Units, que pretenen reduir els preus dels productes agrícoles.

— Els tractats amb països tercers. Els acords en matèria agrària amb països tercers suposen el trencament del principi de preferència comunitària. Un bon exemple d'aquest fet és el que ha succeït

Pep Riera (al centre), durant la seva intervenció. L'acompanyen (a l'esquerra) **Joan Crusells**, president de l'Associació Agrària del Baix Camp, i **Damià Vernet**, responsable de la sectorial de la fruita seca d'Unió de Pagesos (Foto: Arxiu "LF").

amb la producció d'avellana catalana. Aquest principi pretenia que els productes agrícoles produïts per la pròpia comunitat fossin venuts dins de la CEE. Aquests estats tercers ofereixen productes agrícoles més barats gràcies a uns costos de producció baixos i, principalment, la mà d'obra barata. A més, s'ha de tenir en compte que el tipus de producció d'aquests països és el propi del clima mediterrani, amb la qual cosa l'agricultura catalana, en un principi, se'n pot veure força afectada.

De tots aquests factors en deriva una situació que es caracteritza per una tendència dels països desenvolupats a desviar les produccions agrícoles cap a països del tercer món, amb costos de producció, com ja s'ha dit, més baixos. Aquest fet no és nou. El Regne Unit ja ho va practicar al segle passat. La política anglesa consistia a comprar matèries primeres barates, procedents de les seves colònies, i vendre els productes manufacturats cars. El resultat fou que l'agricultura anglesa va ser pràcticament desmantellada. Aquesta situació durà fins al final de la II Guerra Mundial. A partir d'aleshores, el Regne Unit ha potenciat, de nou, la seva agricultura i la seva ramaderia amb importants ajuts directes de la CEE i amb mecanismes d'autoregulació. En conseqüència, ara, el Regne Unit gaudeix d'una agricultura moderna, quan, anteriorment, l'havia abandonada per decisions polítiques.

També cal tenir present que els productes agraris són estratègics per a l'economia, especialment en moments de crisi, i més si es té en compte que els preus dels productes es fixen, en la majoria dels casos, en mercats molt allunyats dels llocs de producció. La crisi de la soja, forçada pels Estats Units, n'és un exemple. Aquest país monopolitzava el comerç de la soja i, en un determinat moment, va decidir d'inflar artificialment els preus, la qual cosa va repercutir en un augment de la inflació a l'Espanya dels anys setanta.

— **El futur de l'agricultura catalana.** Partint del fet que l'agricultura és un sector imprescindible en un país desenvolupat, com és ara Catalunya, cal trobar un espai per a les produccions dels pagesos catalans. Això pot ser possible si tenim en compte que Catalunya és un país força industrialitzat (només un

3% de la població forma part del sector agrícola) i que hi ha una gran concentració urbana, la qual cosa suposa un mercat important que genera una demanda de productes de qualitat. Aquesta situació, l'han sabuda veure els pagesos de la Catalunya Nord, els quals estan venent els seus productes al mercat català.

L'agricultura catalana ha de reconvertir-se cap a aquest tipus de mercat oferint productes de qualitat i buscant solucions col·lectives als seus problemes. El cooperativisme és el model que practiquen els països del nord, el qual els dona resultats força bons. A més, l'esforç de la pagesia s'ha de complementar amb una bona xarxa de serveis públics, com poden ser serveis tècnics, laboratoris d'anàlisis, escoles de formació..., i, per part de l'Estat, una política agrícola decidida. L'agricultura, en els països rics, és un sector potenciat com a element d'equilibri.

El cultiu de la tomaquera

Josep M. Martí i Climent, tècnic de l'Oficina Comarcal del Baix Camp del DARP, el dia 26, presentà la ponència "El cultiu de la tomaquera: tendències de mercat, varietats, malalties, tècniques de cultiu...".

En primer lloc, el ponent féu una introducció en què va analitzar quins són, actualment, els condicionants de la situació de l'empresa familiar agrària al Baix Camp i, tot

seguit, passà a desenvolupar el tema de la ponència.

Vegeu-ne, tot seguit, un resum:

— **Situació de l'empresa familiar agrària.** Hi ha una manca de mà d'obra perquè la gent jove se'n va cap a altres sectors que tenen un nivell de renda més elevat. Actualment, molta gent es dedica a l'horticultura. Això, i l'increment de les importacions de productes d'horta, fa que el mercat estigui saturat. Preus baixos. Els costos de producció són molt elevats, les explotacions són molt petites i el valor de les finques i de les instal·lacions ha baixat molt. Manca de competitivitat. Moltes de les explotacions actuals no resistiran l'entrada a la CEE i, d'aquí a l'any 2000, desapareixeran.

— **Tendències de mercat.** Cada mercat genera un determinat tipus de demanda, per això, qui es vulgui dedicar al conreu de la tomaquera, primer ha de veure a quin mercat vol anar i, en funció d'això, determinar-ne la varietat, les tècniques de conreu, etc. El secret per fer-se un forat en el mercat és no intentar fer el mateix que fan els altres sinó produir varietats diferents. La tendència que s'imposa és especialització en un tipus de producte determinat. Els factors fonamentals per millorar la comercialització són el producte (qualitat, embalatge, presentació, etc.), la distribució (continuitat de l'oferta durant tota la campanya) i la informació (donar a conèixer el producte a través d'una denominació d'origen, de qualitat, etc.). El cas

Josep M. Martí (a la dreta) durant la presentació de la seva ponència, en companyia de Nicolau Fargas, membre de l'Associació Agrotècnica del Baix Camp (Foto: Anxiu "LF")

de la "Patata de Prades" pot servir d'exemple. Els estudis de mercat són fonamentals. Però, per fer tot això, cal que els pagesos es posin d'acord i creïn "agrupacions de productors" que siguin dinàmiques i competitives.

— **Alguns criteris bàsics per l'elecció d'una varietat.** cal fixar-se en la mida de les fulles de la tomaquera. Fulles grans: en hivernacle, si la tomaquera té les fulles grans no tindrà prou aireació, els tractaments no penetraran i les tomaques tindran problemes de coloració i de maduració. Fulles petites: la funció fotosintètica no pot transformar prou saba. També és important veure'n el tipus de creixement. Si hom vol que la planta allargui molt de temps, caldrà que sigui de creixement determinat. Si es vol que produeixi molt en poc temps, caldrà que sigui de creixement indeterminat. També cal fixar-se en la incidència de la floració, en el nombre de fruits per pom (com més n'hi hagin, més gran serà la collita. Però, si n'hi ha molts, no tindran prou qualitat), en el color dels fruits (això ha d'anar en funció de com els vulgui el mercat), la seva consistència o duresa (anirà en funció del transport que s'hagi de fer del producte) i el cicle de producció (n'hi ha de primarenques i de tardanes, el factor preu és molt important). Així mateix, cal tenir en compte la uniformitat dels fruits i la resistència a determinades malalties.

— **Tècniques de conreu.** En hivernacle, hidropònic, enramats, rastres, etc., tots tenen avantatges i inconvenients. El més important és estudiar molt bé la rendibilitat de les diverses tècniques, ja que, cadascuna, té uns determinats costos de producció. Pel que fa al cultiu hidropònic en especial, cal tenir una bona preparació tècnica.

— **Fertirrigació i adobat.** És molt recomanable que, per determinar els adobs més adients, s'estudii el sòl i les varietats que s'hi volen conrear. S'ha de tenir en compte que hi ha uns factors limitadors de l'agricultura com, per exemple, la càrrega de matèria orgànica del sòl. La matèria orgànica reté la humitat i el nodrient. En un sòl que en sigui ric, la quantitat de nodrients necessària serà inferior. En aquest sentit, si es manté un bon equilibri, s'eviten molts problemes.

— **Les virosis, un problema greu.** Tal com estan avançant determinats tipus de virus, si no es controlen, podria ser que, en el termini de tres o quatre anys, no es puguin fer tomaques al Baix Camp. Per fer un bon control dels virus calen dues coses: a) identificació del virus i b) conèixer la seva transmissió. La identificació dels virus és molt problemàtica ja que, de vegades, si n'hi ha dos o tres que actuen junts, els símptomes que apareixen en la tomaquera poden induir a errors de diagnòsi. Per evitar confusions i poder determinar de quins virus es tracta, s'ha de fer una anàlisi, en laboratori, de les plantes afectades. Els virus es transmeten a través d'insectes com els pugons, els trips, la mosca blanca, etc. Malgrat que la planta pot estar contaminada de fa temps, els virus es manifesten a certes temperatures. Això fa que, de vegades, hom pugui creure que les plantes ja estan curades i no ser cert.

El Servei de Protecció de Vegetals del DARP està muntant, en l'àmbit de les comarques de Tarragona, un laboratori per a la detecció dels virus, el qual entrarà en funcionament d'aquí a poc temps.

El virus més perillós és el TSWV o "virus del bronzejat", el qual es transmet pel trip denominat *Frankinella* i també a través de les llavors. També s'han detectat alguns horts de planter que han venut planter infectat. Aquest virus és arrasador perquè s'expandeix molt ràpidament i els seus efectes són fulminants i pot atacar no tan sols la tomaquera sinó l'horta en general (enciams, pebroters, etc.) Les plantes viròtiques presenten determinades característiques: poden ser més petites, tenir les fulles en forma de fils o tacades, també poden presentar signes de necrosi. Davant la presència d'aquest símptomes s'hauria de prendre'n mostres i portar-les als Serveis Territorials del DARP per fer-les analitzar convenientment. Com a mesura preventiva, també cal arrancar les plantes contaminades i les del seu voltant, i cremar-les.

Les finques abandonades són un problema perquè serveixen de refugi dels trips. Lluitar-hi només amb productes químics resulta molt car i els resultats no sempre són prou satisfactoris, ja que s'amaguen molt bé, sobretot a les flors. Per això, quan encara no hi ha flors, es pot controlar més bé; sobretot, eliminant les males herbes.

Taula rodona: Situació de la pagesia a Riudoms

El dia 27, com a resum i cloenda del **seminari**, tingué lloc la taula rodona sobre la "**Situació de la pagesia de Riudoms**", la qual fou moderada per l'enginyer agrònom **Ernest Salomó i Fargas**. Comptà amb la participació de **Santiago Corts i Torrell**, president de la Cooperativa Agrícola de Riudoms; **Pere Domènec i Mas**, pagès; **Josep M. Escoda i Gil**, regidor d'agricultura de l'Ajuntament de Riudoms; **Ricard Gimeno i Mariné**, comerciant i **Jordi Nogués i Pujadas**, representant de la Unió de Pagesos de Riudoms.

Els participants, al llarg de dues hores, van posar sobre la taula llurs reflexions i punts de vista sobre una munió de temes relacionats amb l'anunciat de la taula rodona i que, tot seguit, resumim:

Pere Domènec:

- "Si la gent sabés què s'ha de plantar, és que ja no n'hi hauria ni un, d'avellaner."

- "La fruita i l'hortalissa potser sí que tenen futur. En el tema de l'oli, potser sí que també té futur, però tampoc cal fer volar coloms."

- "Els pagesos estem tan escaldats que ja no ens creiem res."

- "Tant per tant, la gent d'aquí sempre consumirà els nostres, de productes."

— **Crisi de l'avellana.** En el problema de l'avellana, a banda de les responsabilitats que hi pugui tenir l'administració, han fallat tant els pagesos com els comerciants i les cooperatives. Els primers perquè no s'han preocupat per la qualitat i els segons per haver acceptat avellanes en males condicions. Encara que la crisi de l'avellana se solucionés, la majoria de les explotacions actuals continuarien sense ser rendibles.

— **Alternatives al conreu de l'avellaner.** Avui per avui, no existeix una alternativa clara a l'avellaner, però s'ha de buscar, tot i que -si més no als preus actuals- podrien ser viables l'oliver i el garrofer. Com

Participants en la taula rodona. D'esquerra a dreta: **Josep M. Escoda**, regidor d'Agricultura de l'Ajuntament de Riudoms, **Ricard Gimeno**, comerciant, **Ernest Salomó**, enginyer agrònom, **Jordi Nogués**, representant d'Unió de Pagesos, **Santiago Cortés**, president de la Cooperativa Agrícola de Riudoms i **Pere Domènech**, pagès (Foto: Arxiu "LF")

a alternativa s'ha recorregut a l'horta, però, fer verdura, no és rendible perquè les explotacions, per regla general, són petites i molt disseminades. Quan es va veure que l'horta podia anar mig bé, tothom s'ha dedicat a fer-ne. L'encariment del mercat de la terra, a causa de la demanda actual de finques (per part de la gent de ciutat) com a segona residència de cap de setmana, fa que l'ampliació de les explotacions esdevingui impossible.

— **Qualitat.** Tant pel que fa a l'horta, com en general, s'hauria de jugar la carta de la qualitat, tot i que els costos de producció són molt elevats. No es pot viure d'un sol cultiu. Fer diversificació i, al mateix temps, fer qualitat és impossible.

Santiago Cortés:

- "Sobre la millora de la qualitat de l'oli puc dir que la Cooperativa de Riudoms hem canviat les premses -això sí, hem hagut de fer una inversió molt important- i, ara, tenim un oli que és dels millors de per aquí i no és que ens el prenguin dels dits però, podem competir dins del mercat. Com a experiència, ha estat molt positiu. Això es podria aplicar a moltes coses."

— **Comercialització.** L'horta té el problema de les importacions, especialment, d'Holanda. S'hauria de dir prou a les importacions. Hi ha problemes de comercialització: manca d'estructures adients com, per exemple, les agrupacions de productors, poca uniformitat dels productes... Caldria concentrar l'oferta, buscar nous mercats. És impossible de fer qualsevol tipus de

política mentre l'oferta no estigui agrupada.

Josep M. Escoda:

- "Penseu que l'avellana que hem fet enguany a la comarca, no té mercat en cap país de la part d'occident."

- "El problema dels podrits de l'avellana podria ser degut als productes que es tiren per matar les males herbes. És un tema que caldria estudiar."

- "Una gran quantitat de finques no són portades per pagesos, sinó que les tenen com a residència de cap de setmana i, això, sembla que va en augment."

- "En l'oli hi veig un bon mercat..., un bon futur, però també hi veig un greu problema. A veure, tenim un oli excel·lent, però en mans de quaranta comerciants o, digues-li, cooperatives. Si hi ha quaranta persones diferents que et subministren aquest producte, és impossible fer qualsevol tipus de política. És imprescindible que tot aquest oli estigui en una sola mà."

— **Impostos i subvencions.** Per fer una bona comercialització calen unes inversions molt fortes, les quals sense les ajudes de l'administració són impossible de fer. cal que els impostos que paguen els pagesos retornin a la pagesia. Pel que fa a les subvencions de la CEE, hom creu que la pagesia d'aquí ha arribat tard. La mentalitat dels pagesos és esperar que ho faci l'administració. El problema potser és que els pagesos, a l'hora d'obtenir subvencions, no se saben bellugar. La reconversió no la pot fer el pagès tot sol.

Ricard Gimeno:

- "En els productes que es poden reservar, com l'oli o l'avellana, sí que es pot fer un preu unitari, però, en l'hortalissa, és impossible."

- "Aquí s'ha arribat a un punt en què la gent ho vol tot molt bé, però pagant sempre el mateix. Per exemple: s'ha de fer servir caixa nova perquè usada no pot ser. Perfecte! Però, qui l'ha de pagar? S'ha arribat a demanar tantes coses, que està molt bé que es demanin, però hauria d'haver-hi més ajudes per poder-les fer."

— **Sindicats:** Els sindicats pagesos no són forts perquè no hi ha afiliació. Els altres sectors estan més organitzats.

Jordi Nogués:

- "Els pagesos sols no farem mai res. Es necessiten els diners públics. L'administració ens deu moltes coses, als pagesos."

- "La gent que és més gran -em sap greu dir-ho- s'hauria de jubilar i passar la titularitat de la terra als joves."

- "Avui, hi ha diners per pagar impostos però no n'hi ha per retornar-los a la terra."

- És difícil d'arribar a entendre una agricultura competitiva, ara, aquí a Riudoms. Per què? Perquè hi ha moltíssimes traves. Fins i tot dins de les famílies, els pares fan moltes travetes als fills..., i coses molt més lletges".

- "Cal defensar els nostres interessos a ultrança. Ha de ser la gent la que pressioni els sindicats."

- "La formació professional agrària ha millorat molt, però, els joves, d'anar a la terra, ni somiar-ho."

— **Relleu generacional i perspectives de futur.** La gent jove, davant la manca de perspectives, prefereix anar a guanyar-se la vida en altres sectors. De vegades són els mateixos pares els qui empenyen llurs fills a anar a treballar fora de la terra. Si, ara, a l'àmbit de Catalunya, els pagesos representen un 3% de la població activa, en un futur no gaire llunyà encara en quedaran molts menys. La política agrària de la CEE sembla que vagi en aquesta direcció. ■

Premis "Arnau de Palomar" 1992

Festa de proclamació i lliurament

El diumenge 22 de novembre, va tenir lloc, a la sala d'actes de la Casa de Cultura "Antoni Gaudí", la festa de proclamació i lliurament dels Premis "Arnau de Palomar" 1992, els quals, com en les tres darreres edicions, foren convocats conjuntament pel CERAP i l'Ajuntament de Riudoms. L'acte comptà amb la participació de l'alcalde de Riudoms, **Josep M. Vallès**, i del president del CERAP, **Salvador Gras i Gispert**, els quals estigueren acompanyats en la presidència de l'acte pel Sr. **Gerard Quevedo**, en representació del Consell Comarcal del Baix Camp, l'escriptor i poeta **Jordi Gebellí i Puig**, el qual actuà com a mantenidor de l'acte, el regidor de cultura de l'Ajuntament de Riudoms, **Valerià Romero Alarcón**, i la secretària del CERAP, **M. Teresa Llurba i Fortuny**.

El president del CERAP, **Salvador Gras**, presentà l'acte i, en el decurs de la seva intervenció, agrà la col·laboració dels membres dels diversos jurats i el suport rebut del Consell Comarcal, de la Diputació de Tarragona i de la Generalitat de Catalunya. A més, agrà als concursants la confiança que havien dipositat en aquests premis, tot felicitant els guanyadors, felicitació que féu extensiva a la resta de concursants, "l'obra dels quals -digué- malgrat que no resulti premiada, també és mereixedora del nostre respecte i consideració", i encoratjà, tant els premiats com els no premiats, a prosseguir en llur tasca creativa o intel·lectual. També va res-

saltar el fet que aquests premis -creats ja fa alguns anys pel CERAP- havien estat convocats, com en les tres darreres edicions, conjuntament pel CERAP i per l'Ajuntament de Riudoms a través d'un conveni de col·laboració, i afegí: "Aquesta experiència pensem que té molts aspectes positius, un dels quals -i que m'agradaria subratllar- és que converteix aquests premis en els Premis de Riudoms o, si voleu, de tots els riudomencs. Desitjaríem que aquesta experiència compartida s'estengués -cosa que fins avui no ha estat possible- en altres àmbits, ens referim, en concret, a l'establiment d'un conveni entre el CERAP i l'Ajuntament per a la gestió d'aquesta Casa de Cultura". I acabà la seva intervenció amb aquestes paraules: "Hi ha, de ben segur, qui es pot preguntar quin sentit té convocar uns premis d'aquesta naturalesa des de Riudoms quan, al llarg i a l'ample de la nostra geografia nacional, ja se'n convoquen tants i tants. Per

nosaltres, la resposta és ben clara: creiem que tot el que es faci en favor de la cultura -sigui des d'una gran ciutat o des d'un poble petit- sempre serà poc i, és evident que, aquests, com tots els premis, són una eina cultural -efectiva i directa- en la mesura que els seus objectius són la incentivació i la divulgació del treball dels nostres autors i creatius -en especial dels que comencen, ja que són els qui més ho necessiten-, i perquè, més enllà del fet purament competitiu, responen a una forma d'entendre la cultura com a fet participatiu, molt sentida i molt viscuda per l'entitat que represento".

Seguidament, després de la lectura prèvia, a càrrec de la secretària del CERAP, **M. Teresa Llurba**, dels veredictes dels diversos jurats, tingué lloc el lliurament dels premis als guanyadors (vegeu-ne, en aquestes mateixes pàgines, la relació). Aquesta part de l'acte culminà amb una brillant dissertació de l'escriptor i poeta reusenc

D'esquerra a dreta: Valerià Romero, Gerard Quevedo, Josep M. Vallès, Salvador Gras, Jordi Gebellí i M. Teresa Fortuny
(Foto: J.M. Font)

COMPOSICIÓ DELS JURATS

- **INVESTIGACIÓ :**
Valerià Romero Alarcón, Jordi Tous i Vallvé i Eugeni Perea Simón.
- **RECULL FOTOGRÀFIC:**
Manuel Mateo i Collino, Josep M. Duran i Viededo i Octavi Bono i Gispert.
- **NARRATIVA BREU PER A JOVES:**
Patricia Domingo i Anguera, Joan-Ramon Corts i Salvat i Maria Teresa Llurba i Fortuny.
- **POESIA JOVE:**
Trinitat Castro i Salomó, Jordi Gebellí i Puig i Josep M. Riu i Margalef.

Jordi Gebellí.

A continuació, intervingué el regidor de Cultura, **Valerià Romero**, el qual, entre altres coses i referint-se al premi d'investigació, subratllà la importància del projecte de recerca guanyador sobre les mines d'aigua de Riudoms i també l'encert que el jurat recomanés la concessió d'una ajuda especial destinada a la realitza-

ció del projecte presentat a concurs sobre recerca bibliogràfica dels jaciments arqueològics del terme de Riudoms, ja que ambdós temes estan molt interrelacionats. En aquest sentit, assenyalà que hom ha pogut constatar, a través de la recerca arqueològica, que la preocupació dels habitants de la zona per l'aigua és una constant històrica, els ante-

cedents de la qual es remunten al neolític. També es lamentà que el gran esforç que ha suposat, durant segles, fer les mines del terme, avui s'estigui malmetent ja que algunes ja han estat destruïdes i moltes tenen els dies comptats, entre altres causes, per l'exploració dels jaciments d'arena.

Finalment, l'alcalde de Riudoms, Josep M. Vallès, clogué l'acte amb unes breus paraules de felicitació als premiats, els quals esperonà a seguir en la seva tasca, i a la gent del CERAP per la feina feta en l'organització dels premis. Així mateix, responent l'al·lusió feta pel president del CERAP al tema del conveni per a la gestió de la Casa de Cultura, assegurà que ben aviat seria una realitat, i puntualitzà que, sobretot, havia de ser un acord de treball i que l'Ajuntament tenia un criteri molt clar pel que fa al funcionament de la Casa de Cultura en el sentit que, aquesta, ha d'estar molt oberta a tothom.

Premis "Arnau de Palomar" 1992

Els protagonistes de la festa

AUTORS I OBRES PREMIADES

INVESTIGACIÓ:

- **Guanyador: Jordi Càceres-Silva**, de les Borges del Camp, pel projecte de recerca **Les mines d'aigua al terme de Riudoms**.

- **Dotació econòmica:** borsa de 150.000 ptes.

- **Recomanació d'ajuts especials a dos projectes:** El Jurat va recomanar la concessió d'ajuts a **Josep Pons i Benejam**, de Reus, destinat a desenvolupar el projecte d'estudi **La problemàtica del sector avellaner de Riudoms i el Baix Camp en general, en el marc de la Comunitat Econòmica Europea** i a **Sílvia Inmaculada Boquer i Pubill**, de Barcelona, destinat a desenvolupar el projecte **Recerca bibliogràfica sobre els jaciments arqueològics del terme municipal de Riudoms**.

RECULL FOTOGRÀFIC:

- **Guanyador: Mateu Salvat i Papió**, de Riudoms, pel projecte

de recull fotogràfic **Diversos aspectes de l'ofici de pagès a Riudoms**.

- **Dotació econòmica:** borsa de

75.000 ptes.

NARRATIVA BREU PER A JOVES:

PRIMER PREMI: Declarat desert.

SEGON PREMI:

- Guanyadora: **Care Santos**, de Mataró, per la seva obra **Tres narracions breus**

- Dotació econòmica: 20.000 ptes.

TERCER PREMI: DECLARAT DESERT.

POESIA JOVE:

PRIMER PREMI:

- Guanyador: **Bernat Puig**, de Mataró, per la seva obra **Biòpsia**.

- Dotació econòmica: 30.000 ptes.

SEGON PREMI:

- Guanyadora: **Rut Solés i Gargallo**, de Barcelona, per la seva obra **Macacos**.

- Dotació econòmica: 20.000 ptes.

TERCER PREMI:

- Guanyadora: **Maria Cinta Pujol i Baiges**, de Reus, per la seva obra **Temps pels records**.

- Dotació econòmica: 10.000 ptes.

Lliurament del Premis Arnau de Palomar 1992. De dalt a baix i d'esquerra a dreta: **Bernat Puig**, 1r. premi de Poesia Jove; **Maria Cinta Pujol**, 3r. premi de Poesia Jove; **Magda Marcó** que rebé el premi Recull fotogràfic en nom del seu marit **Mateu Salvat** i **Jordi Càceres**, guanyador del premi d'Investigació (Fotós: J.M. Font)